

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

เรือแม่หรือเรือขนส่งห้องเย็นสินค้าสัตว์น้ำ มีบทบาทสำคัญต่อการประมงไทยในการขนส่งสัตว์น้ำที่จับได้ในเขตนอกน่านน้ำไทย เพื่อนำมาขนถ่ายและขายที่ท่าเทียบเรือในประเทศไทย

การประมงมีความสำคัญต่อคนไทย ทั้งในแง่เป็นแหล่งอาหาร โปรตีนและเป็นภาคการผลิตที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศ สินค้าสัตว์น้ำแปรรูปส่งออกสามารถนำรายได้เข้าประเทศปีละกว่าแสนล้านบาท อีกทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ล้วนเป็นแหล่งสร้างงานและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน (กรมประมง, 2543ก.)

องค์การสหประชาชาติ (2543) ได้กล่าวถึงการประมงนอกน่านน้ำไทยว่า กองเรือประมงไทยได้เริ่มออกไปทำการประมงนอกเขตน่านน้ำไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2508 โดยออกไปทำการประมงในเขตทะเลหลวงที่มีอาณาเขตติดต่อกับน่านน้ำไทย ทั้งในด้านอ่าวไทยและทะเลอันดามัน โดยทำการประมงภายใต้ระบบการทำการประมงอย่างเสรี (Open Access Fishery) ทั้งนี้ ในบริเวณด้านอ่าวไทยและทะเลจีนใต้ เรือประมงอวนลากของไทยได้เข้าไปทำการประมงในบริเวณนอกเขตน่านน้ำของประเทศกัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ส่วนทางด้านทะเลอันดามัน กองเรือประมงของไทยได้เข้าไปทำการประมงในบริเวณนอกฝั่งของประเทศเมียนมาร์ อินเดีย และบังคลาเทศ ในระยะนี้กองเรือประมงของไทยสามารถหาผลประ โยชน์ได้โดยง่าย เพราะบริเวณเหล่านี้ยังเป็นน่านน้ำสากลอยู่ อย่างไรก็ตาม กองเรือประมงของไทยมีระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากแหล่งทำการประมงนี้ค่อนข้างสั้น เนื่องมาจากการขยายเขตน่านน้ำของรัฐชายฝั่งทั้งหลายตามข้อตกลงของสหประชาชาติ

ตั้งแต่ พ.ศ.2516 เป็นต้นมา ประเทศเพื่อนบ้านของไทยได้ทยอยกันประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone-EEZ) 200 ไมล์ทะเล และผลจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล(United Nations Convention on the Law of the Sea –UNCLOS) ค.ศ.1982 ทำให้ น่านน้ำที่กองเรือไทยได้เคยทำการประมงอย่างเสรี เป็นน่านน้ำของประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีสิทธิ

อธิปไตยในการสำรวจ การแสวงหาผลประโยชน์ การอนุรักษ์ และการจัดการประมงในบริเวณเศรษฐกิจจำเพาะ 200 ไมล์ทะเล ซึ่งหากกองเรือประมงไทยเข้าไปทำประมงในบริเวณนี้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประเทศเจ้าของน่านน้ำจะถูกจับ ผลจากการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะ 200 ไมล์ทะเลของประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้แหล่งการทำประมงของไทยหดหายไปประมาณ 300,000 ตารางกิโลเมตร ซึ่งมีผลทำให้ผลผลิตจากการประมงทะเลลดลงไปประมาณ 300,000 ถึง 600,000 ตัน

การประมงนอกน่านน้ำไทยได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด นับตั้งแต่ทรัพยากรสัตว์น้ำไทยเริ่มลดลง ชาวประมงได้ปรับตัวและพัฒนาการทำประมงไปสู่ น่านน้ำเพิ่มขึ้น ปัจจุบันมีเรือประมงไทยประมาณ 4,200 ลำ ทำการประมงในน่านน้ำของประเทศต่าง ๆ อาทิเช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย พม่า บรูไน กัมพูชา เวียดนาม เยเมน และบังกลาเทศ เรือประมงที่ไปทำประมงนอกน่านน้ำส่วนใหญ่เป็นเรืออวนลาก ที่มีขนาดตั้งแต่ 18 เมตรขึ้นไป ผลผลิตจากการจับนอกน่านน้ำในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2538 – 2542) มีปริมาณเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 10 ต่อปี โดยมีผลผลิต 0.9 ล้านตัน ในปี 2538 เพิ่มขึ้นเป็น 1.3 ล้านตัน ในปี 2542 คาดว่าจะเพิ่มเป็น 1.4 ล้านตัน ในปี 2543 ผลผลิตส่วนใหญ่เป็นการจับจากแหล่งน้ำประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นแหล่งประมงหลักของกองเรือไทย (กรมประมง, 2543ข.)

กลุ่มเรือที่ทำการประมงนอกน่านน้ำ มี 3 กลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มที่ทำประมงโดยมีใบอนุญาต กลุ่มที่ลักลอบทำการประมงโดยผิดกฎหมาย และกลุ่มที่ทำการประมงโดยมีใบอนุญาตและลักลอบในบางครั้ง (กรมประมง, 2543ข.)

สืบเนื่องมาจากมีปัจจัยถึงความไม่แน่นอนในด้านการทำประมงหลายด้าน อาทิเช่น ความไม่แน่นอนของกฎหมายและระเบียบวิธีปฏิบัติของประเทศเพื่อนบ้าน การสนับสนุนด้านการประมงนอกน่านน้ำของรัฐบาลไทย เป็นเหตุให้ปริมาณการจับสัตว์น้ำในประเทศเพื่อนบ้านของกองเรือประมงไทยมีความไม่แน่นอน ส่งผลให้การจัดการในการขนส่งสัตว์น้ำของเรือแม่เป็นไปด้วยความลำบาก ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาการจัดการเรือแม่ของผู้ประกอบการในด้านต่างๆ

จากข้อมูลของกรมประมง มีผู้ประกอบการเรือแม่ในประเทศไทยซึ่งมีที่ตั้งอยู่ใน 4 จังหวัด คือ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม สมุทรปราการ และจังหวัดสงขลา ผู้ทำการศึกษา จึงต้องการศึกษาการจัดการเรือแม่ของผู้ประกอบการที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม และสมุทรปราการ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ประกอบการเรือแม่กลุ่มใหญ่ที่สุดและเป็นตัวแทนกลุ่มตัวอย่างของผู้ประกอบการเรือแม่ของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรือแม่ ของผู้ประกอบการและผู้บริหารเรือแม่ ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม และสมุทรปราการ
2. เพื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาในด้านการจัดการของผู้ประกอบการเรือแม่ ในอันที่จะนำข้อชี้แนะที่เป็นประโยชน์ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในการปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงในด้านการจัดการเรือแม่ต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงด้านการจัดการของผู้ประกอบกิจการเรือแม่ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม และสมุทรปราการ
2. ทำให้ทราบปัญหาในการประกอบกิจการเรือแม่ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข ในด้านการจัดการของผู้ประกอบการเรือแม่

นิยามศัพท์

เรือแม่ หมายถึง เรือขนส่งห้องเย็นขนาดระวางบรรทุกระหว่าง 800 ถึง 3,800 ตันที่ใช้ขนถ่ายสัตว์น้ำระหว่างประเทศ จากแหล่งจับปลาในต่างประเทศกับท่าเทียบเรือในเขตจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม สมุทรปราการ หรือท่าเทียบเรืออื่นๆในประเทศไทย

ผู้ประกอบการ หมายถึง เจ้าของกิจการเรือแม่ หรือ ผู้บริหารกิจการธุรกิจเรือแม่

ผู้บริหารเรือแม่ หมายถึงผู้มีหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าของเรือแม่ ให้ดำเนินการและจัดการธุรกิจเรือแม่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

เรือประมง หมายถึง เรือจับปลาและสัตว์น้ำในเขตน่านน้ำไทยและนอกน่านน้ำไทย